

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

31 octombrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție:
Completul de judecată în componența:

Președinte – Țurcan Anatolie,
Judecători – Daguța Sergiu, Talpă Boris, Eremciuc Ghenadie și Parfeni Oxana

judecând fără citarea părților, recursul declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Pascari Inga, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2022, în cauza penală în privința lui

Bețișor Constantin xxx, născut la xxx, originar și domiciliat în xxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 03.05.2022 – 26.05.2022;

Instanța de apel: 16.06.2022 – 11.10.2022;

Instanța de recurs: 28.12.2022 – 31.10.2023.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Drochia, sediul Glodeni din 26.05.2022, *pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, potrivit art.364¹ Cod de procedură penală*, Bețișor Constantin a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza:

- art.192¹ alin.(1) Cod penal, cu aplicarea prevederilor art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, la amendă în mărime de 700 unități convenționale, echivalent a sumei de 35 000 lei;

- art.264¹ alin.(4) Cod penal, cu aplicarea prevederilor art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, la 160 ore muncă neremunerată în folosul comunității.

Potrivit prevederilor art.84 alin.(1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin absorbirea pedepsei mai ușoare de pedeapsa mai aspră, i s-a stabilit lui Bețișor Constantin pedeapsa definitivă sub formă de 160 ore muncă neremunerată în folosul comunității.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat în fapt că, Bețișor Constantin, la data de 01.04.2022 aproximativ pe la orele 12.00, aflând-se pe teritoriul școlii auto a Filialei Glodeni IS CPS AN, după susținerea cu succes a examenului auto intern, a consumat băuturi alcoolice cu alți colegi de ai săi, și aproximativ la orele 18.00, fiind în stare de ebrietate și nedeținând permis de conducere, ce se confirmă cu certificatul cu nr.104 din 12.04.2022 prezentat de către Șeful BÎT și DCA Glodeni, s-a urcat la volanul automobilului de model „Audi A4” cu n/î FA xxx, care era parcat pe teritoriul școlii și l-a transportat pe cunoscutul său Florean Eduard în satul Viișoara, raionul

Glodeni. În timp ce se deplasa înapoi pe traseu satul Viișoara - or. Glodeni, a fost întâmpinat și stopat de către directorul școlii auto Grijuc Vitalie, care l-a înlăturat de la conducerea mijlocului de transport și a solicitat la fața locului angajații poliției, care l-au condus pe Bețișor Constantin la IMSP SR Glodeni, unde ultimul a fost supus testării alcoolscopice și colectate probe biologice de sânge.

Conform procesului-verbal al examinării medicale a stării de ebrietate și a naturii ei nr.157 din 01.04.2022, s-a stabilit că în aerul expirat de către Bețișor Constantin, exista alcool etilic în cantitate de 0,75 g/l și în sângele acestuia exista alcool etilic în cantitate de 1,92 g/l, care conform prevederilor art.13412 alin.(3) CPRM, constituie „stare de ebrietate grad avansat”.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, prima instanță a reținut că, în drept, fapta inculpatului Bețișor Constantin întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(3) Cod penal, după indicii calificativi: conducerea mijlocului de transport de către o persoană, care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat și care nu deține permis de conducere.

Tot el, la data de 01.04.2022 aproximativ pe la orele 18.00, aflându-se pe teritoriul școlii auto a Filialei Glodeni a IS CPS AN, situată în or. Glodeni str. M. Eminescu 2, în stare de ebrietate alcoolică și nedeținând permis de conducere, fără permisiunea persoanei responsabile sau unei alte terțe persoane din cadrul școlii auto, prin acces liber, s-a urcat la volanul automobilului de model „Audi A4” cu n/î FA xxx, care era descuiat și parcat cu cheile în mecanismul de pornire a motorului pe teritoriul școlii și l-a transportat pe cunoscutul său Florean Eduard în satul Viișoara, raionul Glodeni, unde peste o perioadă de timp a fost identificat, și solicitat de către directorul școlii auto Grijuc Vitalie, ca să-l întoarcă automobilul înapoi pe teritoriul școlii, iar în timp ce se deplasa înapoi pe traseu satul Viișoara - or. Glodeni, a fost întâmpinat și stopat de către Grijuc Vitalie și alți angajați ai școlii auto, care l-au înlăturat de la conducerea mijlocului de transport și au solicitat la fața locului angajații poliției, care au sosit și au documentat cazul respectiv.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, prima instanță a reținut că, în drept, fapta inculpatului Bețișor Constantin întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.192¹ alin.(1) Cod penal, după indicii calificativi: răpirea mijlocului de transport fără scop de însușire.

3. Procurorul, a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Bețișor Constantin să fie recunoscut vinovat în comiterea infracțiunilor prevăzute de: - art.192¹ alin.(1) Cod penal și a-i stabili o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 6 luni, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis; - art. 264¹ alin. (4) Cod penal și a-i stabili o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 8 luni, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. În conformitate cu prevederile art.90 Cod penal de suspendat condiționat executarea pedepsei aplicate față de inculpatul Bețișor Constantin, cu stabilirea termenului de probă de 1 an.

În motivarea cerințelor sale, procurorul a invocat că la stabilirea pedepsei, prima instanță nu a ținut cont de prevederilor art.art.61, 75 Cod penal, de scopul pedepsei penale întru restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, de criteriile generale de individualizare a pedepsei penale, ce țin de gravitatea faptei penale, urmările prejudiciabile, motivul săvârșirii infracțiunii, persoana acesteia, că a comis o infracțiune mai puțin gravă și ușoară, incorect stabilindu-i pedeapsa penală.

Totodată, partea acuzării reține că, potrivit art.84 alin.(3) Cod penal, legislatorul a explicat modul de aplicare a pedepselor în cazul unui concurs de infracțiuni, și anume: dacă pentru infracțiunile care intră în concurs sânt stabilite pedepse principale de diferite categorii, a căror cumulare nu este prevăzută de art.87 Cod penal și instanța de judecată nu va găsi temeiuri pentru absorbirea unei pedepse de către alta, ele se execută de sine stătător. Din considerentele supra expuse, acuzarea a apreciat că, pedeapsa stabilită de către prima instanță prin sentința este contrară legii și ilegală.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2022, a fost respins ca nefondat apelul declarat, cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1 În motivarea soluției instanța de apel a invocat că, starea de fapt reținută și de drept apreciată, coroborează cu probele administrate și examinate în ședința de judecată, prima instanță just încadrând acțiunile inculpatului Bețișor Constantin în baza art.192¹ alin.(1), 264¹ alin.(4) Cod penal.

Instanța de apel a apreciat ca fiind nefondate motivele invocate de procuror în apelul declarat, or, la emiterea sentinței de către prima instanță nu a fost comisă nici-o eroare de fapt și de drept la individualizarea și stabilirea pedepsei inculpatului.

4.2. Cu referire la individualizarea pedepsei, instanța de apel a reținut că, la stabilirea pedepsei inculpatului Bețișor Constantin sub formă de 160 ore muncă neremunerată în folosul comunității, prima instanță a ținut cont pe deplin de prevederile citate - criteriile generale de individualizare a pedepsei penale și în raport cu circumstanțele concrete ale cauzei date și personalitatea inculpatului, *care anterior a fost în conflict cu legea*, antecedentul penal fiind stins, numindu-i o pedeapsă echitabilă, în strictă conformitate cu dispozițiile Pârții generale a Codului penal. Astfel, ținând cont de circumstanțele cauzei, gravitatea infracțiunilor comise, care potrivit art.16 Cod penal, fac parte din categoria celor ușoare și mai puțin grave, personalitatea inculpatului, *care anterior nu a fost în conflict cu Legea*, fiind tras pentru prima dată la răspundere penală, la locul de trai se caracterizează pozitiv, instanța de apel a conchis că, prima instanță justificat a ajuns la concluzia că, corectarea și reeducarea inculpatului Bețișor Constantin este posibilă fără izolarea acestuia de societate, întemeiat aplicându-i inculpatului pedeapsa sub formă de 160 ore muncă neremunerată în folosul comunității, iar temeiuri pentru agravarea acesteia la caz nu s-au constatat.

În sensul celor menționate, instanța de apel a respins cerințele apelului declarat de procuror, privind agravarea pedepsei stabilite de către prima instanță în privința inculpatului Bețișor Constantin. Instanța de apel a considerat că, prima instanță a efectuat o analiză amplă a circumstanțelor cauzei și a personalității inculpatului, respectiv, circumstanțe care să denote oportunitatea agravării pedepsei nu a constatat.

De asemenea, reiterând prevederile art.84 alin.(1) Cod penal, sa evidențiat că, potrivit art.16 Cod penal, infracțiunile comise fac parte din categoria celor ușoare și mai puțin grave, iar prima instanță întemeiat a considerat oportun de a stabili inculpatului pedeapsa definitivă prin absorbirea pedepsei mai ușoare de pedeapsa mai aspră, lipsind impedimente legale în acest sens, legiuitorul oferind această oportunitate în mod expres.

Prin urmare, instanța de apel a concluzionat că, în situația în care nu a dispus de alte circumstanțe decât de cele stabilite de prima instanță, nu este în drept de a aplica inculpatului o pedeapsă mai gravă decât cea numită de prima instanță în lipsa unor motive clare și legale pe care se întemeiază soluția, starea de fapt și de drept în instanța de apel rămânând aceeași care a fost stabilită de prima instanță.

5. Procurorul, în temeiul art.427 alin.(1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, contestă cu recurs ordinar hotărârile instanțelor ierarhic inferioare și solicită casarea parțială a acestora, în partea stabilirii pedepsei și cumulării acestora, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecată.

În motivarea cerințelor, acuzarea consideră că, sentința Judecătorei Drochia, sediul Glodeni din 26.05.2022 prin care a absorbit pedeapsa mai ușoară de pedeapsa mai aspră, stabilindu-i lui Bețișor Constantin pedeapsa definitivă sub formă de 160 ore muncă neremunerată în folosul comunității, precum și decizia instanței de apel, prin care a fost menținută sentința este neîntemeiată și ilegală.

Procurorul conchide că, atât prima instanță cât și instanța de apel incorect și-au întemeiat soluția doar în baza prevederilor art.84 alin.(1) Cod penal, care prevede că „în cazul în care persoana este declarată vinovată de săvârșirea a două sau mai multor infracțiuni ușoare și/sau mai puțin grave, pedeapsa definitivă poate fi stabilită și prin absorbirea pedepsei mai ușoare de pedeapsa mai aspră”, neluând cont și de prevederile aceluiași articol - de la alin.(3) Cod penal, precum și prevederile art.87 Cod penal.

În acest sens, partea acuzării evidențiază că, conform prevederilor art.84 alin.(3) Cod penal, „dacă pentru infracțiunile care intră în concurs sânt stabilite pedepse principale de diferite categorii, a căror cumulare nu este prevăzută de art.87 Cod penal și instanța de judecată nu va găsi temeiuri pentru absorbirea unei pedepse de către alta, ele se execută de sine stătător.”

În final, procurorul concluzionează că, la art.84 alin.(3) Cod penal, legiuitorul a explicat modul de cumulare a pedepselor în cazul unui concurs de infracțiuni, precum și executarea acestora.

6. Judecând recursul declarat în raport cu materialele cauzei și cu motivele invocate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta urmează a fi admis, din considerentele ce succed.

În speță se constată că, recurentul s-a conformat prevederilor art.422 Cod de procedură penală și a declarat recursul în termen.

Conform prevederilor art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă normele de drept procesual penal au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În același context, hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea

hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

Analizând decizia instanței de apel, prin prisma prevederilor art.414 Cod de procedură penală, se atestă că instanța de apel nu a ținut cont pe deplin de aceste cerințe și a comis următoarele erori de drept.

Astfel, completul de judecată menționează că drept temeiuri pentru declararea recursului, procurorul a indicat prevederile art.427 alin.(1) pct.6), 10) Cod de procedură penală, în sensul că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și că s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

Criticele recurentului se axează pe ideea că, instanțele de fond la capitolul stabilirii pedepsei penale eronat au aplicat prevederile art.84 Cod penal – cumularea pedepselor principale de diferite categorii.

Cu referire la cele ce preced, completul de judecată consideră că, instanțele de fond greșit și-au motivat soluția privind stabilirea pedepsei în privința inculpatului Bețișor Constantin și nu au pătruns în esența problemei de drept enunțată, eronat interpretând dispozițiile art.84 alin.(1) și (3) Cod penal.

Discordanța între cele reținute de instanțele de fond în motivarea soluției și dispozitivul hotărârilor, precum și ignorarea unor aspecte evidente, au avut drept consecință pronunțarea unei soluții greșite în privința stabilirii pedepsei.

În acest context, instanța de recurs amintește că, potrivit prevederilor art.75 Cod penal, prin criterii generale de individualizare a pedepsei se înțeleg cerințele stabilite de lege de care este obligată să se conducă instanța de judecată la aplicarea fiecărei pedepse, pentru fiecare persoană vinovată în parte.

Legea penală acordă instanței de judecată o posibilitate largă de aplicare în practică a principiului individualizării răspunderii penale și a pedepsei penale, ținând cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care agravează sau atenuează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Luând ca bază aceste prevederi ale legii penale și soluționând chestiunea cu privire la vinovăția inculpatului, de jure și de facto, instanța de judecată urmează să constate dacă s-au confirmat sau nu temeiurile prevăzute de legea penală pentru a-l supune pe inculpat răspunderii penale și decide asupra cuantumului pedepsei care urmează a i se stabili acestuia.

Pedeapsa aplicată trebuie să fie echitabilă, legală și individualizată corect, capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze scopurile legii penale și pedepsei penale, prevăzute de art.61 Cod penal, în strictă conformitate cu dispozițiile părții generale a Codului penal și în limitele fixate în partea specială.

Aplicarea unei pedepse inequitabile poate avea drept consecință violarea drepturilor omului protejate de Convenția Europeană.

Completul de judecată remarcă aici că, principalele elemente de care judecătorul (sau completul de judecată), trebuie să țină seama de fiecare dată când soluționează cauza penală și când alege categoria de pedeapsă conform normelor generale prevăzute în art.art.62-71 Cod penal, sunt termenul și mărimea acesteia conform limitelor fixate în articolul respectiv al Părții speciale a Codului penal.

Aceste criterii generale și speciale privind individualizarea pedepsei nu au fost valorificate întocmai de către instanțele de fond.

Instanța de recurs reiterează prevederile art.84 alin.(1) Cod penal, „ ... În cazul în care persoana este declarată vinovată de săvârșirea a două sau mai multor infracțiuni ușoare și/sau mai puțin grave, pedeapsa definitivă poate fi stabilită și prin absorbirea pedepsei mai ușoare de pedeapsa mai aspră.”

Totodată, completul de judecată evidențiază că, este o condiție prevăzută expres în art.84 alin.(3) Cod penal, „Dacă pentru infracțiunile care intră în concurs sânt stabilite pedepse principale de diferite categorii, a căror cumulare nu este prevăzută de art.87 Cod penal și instanța de judecată nu va găsi temeiuri pentru absorbirea unei pedepse de către alta, ele se execută de sine stătător.

Astfel, în cazul în care legiuitorul a stabilit necesitatea identificării unor temeiuri suplimentare pentru absorbirea unei pedepse de către alta, instanțele ierarhic inferioare aveau obligația de a argumenta în temeiul căror circumstanțe au considerat posibil a cumula pedepsele stabilite prin absorbirea pedepsei mai ușoare de pedeapsa mai aspră. Or, reieșind din textul hotărârilor instanțelor de fond, nu se regăsesc temeiurile și argumentele în baza cărora instanțele au conchis anume asupra cumulării prin absorbirea unei pedepse de către alta, dar nu s-a dispus executarea pedepselor de sine stătător.

Suplimentar, instanța de recurs constată că, instanța de apel nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor comise de prima instanță, repetându-le întocmai. Astfel, deși sentința a fost contestată cu apel de către procuror care a invocat dezacordul cu soluția primei instanțe în partea interpretării și aplicării art.84 Cod penal, instanța de apel nu a pătruns în esența argumentelor formulate, trecând asupra acestora în mod superficial, fără a se pronunța în această parte.

Așadar, instanța de apel urmează să dea răspunsuri argumentate în hotărâre asupra motivelor decisive invocate de apelanți, prin prisma criticilor invocate de părți, care în viziunea lor ar putea afecta într-o măsură oarecare legalitatea soluției adoptate la caz.

În acest sens, completul de judecată tine să sublinieze că motivarea hotărârii judecătorești trebuie realizată într-o manieră clară și coerentă, întrucât, pe de o parte, este indispensabil necesară pentru controlul exercitat de jurisdicția ierarhic superioară, iar pe de altă parte, constituie, pentru părțile litigante, o garanție împotriva arbitrariului, furnizându-le dovada că cererile și mijloacele lor de apărare au fost riguros analizate.

Motivarea hotărârii reprezintă un element de transparență a justiției inerent oricărui act jurisdicțional, iar hotărârea judecătorească este rezultatul unui proces logic de analiză științifică a pretențiilor deduse judecății, dispozițiilor legale incidente și probelor administrate în cauză în scopul aflării adevărului, urmare a unui raționament logic-juridic care se reflectă în motivarea acesteia.

Conform jurisprudenței CtEDO, expuse în cazurile aplicării art.6 al Convenției, o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal, oferă posibilitatea ca această hotărâre să poată fi verificată în cadrul căilor de atac și posibilitatea persoanelor interesate de a pregăti o cerere de apel sau recurs (Suominen c. Finlandei (2003) § 37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) § 85). În afară de aceasta, motivarea hotărârilor este un instrument important în asigurarea transparenței justiției și existența unui control social asupra acesteia (Hirvisaari c. Finlandei, (2001) § 30).

Din circumstanțele expuse, completul de judecată conchide că, instanța de apel deficitar și-a motivat soluția, încălcând prevederile art.414, 417-418 Cod de procedură penală, prin ce s-au comis erorile de drept prevăzute de art.427 alin.(1) pct.6) și 10) Cod

de procedură penală „instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale”.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să tina seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate, cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate în cauză și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală, argumentând clar concluziile în decizia sa, ținând cont de motivele expuse în pct.6 al prezentei decizii.

7. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Pascari Inga, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2022, în latura penală în partea stabilirii pedepsei definitive, în cauza penală în privința lui *Bețișor Constantin xxx* și dispune rejudecarea cauzei în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest se menține decizia atacată.

Decizia nu se supune căilor de atac în partea dispusă rejudecării, în rest este irevocabilă.

Președinte

Țurcan Anatolie

Judecători

Daguța Sergiu

Talpă Boris

Eremciuc Ghenadie

Parfeni Oxana